

ALOIS JIRÁSEK:

Na dvoře Vévodském.

ROMÁN.

Když tedy ochotně svolil, odkázal jej Pelel, aby ještě nějaký den čekal, až mu oznámeno bude, kdy by vévodovi se představil směl. Hlasivce žil nyní v blahé naději a radost jeho dovršena listem, který mu Eliška byla první z venkova zaslala. Divil se nemálo, že list ten, ač záhy po příjezdu na venkov napsán byl, tak dlouho se potuloval, než ho došel. Ale byl tu a přinášel zprávu o Elišce.

Mluvil k němu, poznával ji o pět po těch srdečných, pravdivých slovech, plných nelibého citu.

Když na to byl k Pelelovi povolán, dověděl se, že vévoda Kuronský, dříve než byl zamýšlel, náhle odjel na své panství, tím pak že se nic nezměnilo, leda že nutno se představit až na kládkách hranicích. Pelel ujistil překvapeného Hlasivce, že může na jisto jít a že podpory na kládky tu cestu se mu dostane. I stalo se tak.

Poděkovav a poručiv se šlechtěnému profesorovi, odebral se na večer ještě "k české koruně". Sešil se tam všichni vlastenci a jeho přátelé a známí, kteří tam chodili.

Když se loučili, vyzval si Zelený "fečňování". Reč jeho byla jadrná a pulérovaná, urovnána a připadná, neméně i ozdobná a vtipná, ač místem poněkud těžkopádná, tak že poslouchajícím se zdálo, jako by nějakého vlasteneckého fečnicka století šestnáctého alyali.

Vybízel všechny a Hlasivce zvláště, aby na vlast svou nezapomněli, lásku k ní šířili a jak mohou, aby jí sloužili, načež Hlasivcevi žehnal a mnoho stěží k další jeho ponti a všemu působení zdaru přál.

Druhého dne Antonín navštívil Hradčany, s Bohem dav paní Vognarové a rozžehnav se s hrotem své matky odešel z Prahy.

Cesta naň blahodárně působila, čím blíže k cíli své ponti docházel, tím byl jatečnější myslí.

Časem se ovšem otázel: "Což kdybys vévodovi se nelíbil? Kdyby tě nepřijal?" Ale byly to jen okamžité chmuřy.

Kraj čím dále tím puvabnější. Úpal sluneční minul, větřík od lesa vanoucí chladil. Hlasivce se dal bezděky do zpěvu. Nenadále byl však vyrušen.

"Bravo! bravo! ač slovům jsem nerozuměl!" ozval se hlas v pravo, a ze stínu košaté lípy, opodál korunu svou rozkládající, vystoupil veliké postavy vážný muž, mající pod kloboukem bílou vlaseňku a copánkem. Tvář jeho byla zarůdná, zdravé barvy, oči živé a jiskřivé. Ve věku pokročilém, ale byl syčícího vzrušení. Sat jeho byl prostý, jednoduchý, stříhu více starovětského.

"Máte skutečně pěkný hlas," řekl neznámý, pozorně si Hlasivce prohlížeje. "Lituji, že slova jsou mně neznáma."

Hlasivce se usmál. "Děkuji za pochvalu," řekl, zdvořile se ukláněje.

Neznámý poslal Hlasivce ruku a více mu ji stiskl. Když zvedl jeho jméno, znovu uchopil se jeho ruky a opětně ji srdečně potřásl.

Neznámý značně zajímal se o účel Hlasivceovy cesty a vyslechl jeho vyprávění velmi pozorně. Během rozmluvy sdělil s Hlasivcem, že je doktorem v Náchodě a že velmi došle zná tamější poměry.

Hlasivce pobídnut srdečnými jeho slovy, poslal vyprávěti své osudy a sny. Mluvil o nynějších poměrech a o své osobnosti zacházející s ním, o svých vřichostech a lidem. Na cestě slyšel, že na zámku Vévodském, kteréhož se dříve věděl, že

nemůže zaplatiti to, co povínaný je vřichostí. Odkazoval toto jedním, mluvil vášnivě a rozhorleně. Oči mu při tom plály.

Jeho společník chvílemi se zálibou naň pohlédl. Před městem se rozloučili. Náchodský doktor podal Hlasivce ruku a za krátko zmizel v zelení stromů. Hlasivce pak kráčel dále k městu.

Na zámku Vévodském panoval zvláštní ruch a život. A nebylo také divu. Vše chystalo se k velkému vystoupení na jevišti, o němž už delší čas v ústí se mluvívalo.

Vévoda Kuronský miloval divadlo a zvláště rád přítomni byl veseloherám. Byl i velký přítel hudby, jakož i vévodkyně, která především opěv přála.

Na zámku Vévodském dal vévoda Petr nad prostřední branou "oprávně" zřídit v zámku divadlo. Proti jevišti stálo se nádherná a pohodlná lože, nad ním zářil vyřezávaný erb vévody Kuronského.

Vedle pak, v pravo a v levo, byly dvě malé lože, z nichž ta v pravo byla bohatší zálomami úplně zastřena. Tu vévodkyně sedávala, nebylo-li slavnějšího představení, kdy po boku svého manžela ve velké loži se zjevovala. Bývala tu často, od nikoho ani viděna, ani vyrušována. Zpívka kdy koho sem pozvala. Pohybu tu i na chvíli při zkouškách a průlinou mezi zálomami, zrak podporuje sklem, dívala se na jeviště.

Sero panovalo v ložích, prázdně tam i dole na sedadlech. Jen na jevišti a v orchestru bylo živo.

Sun rozmanitých hlasů, jednotlivé tóny na zkušenou, brnkání strun na houslích, jež hudebníci lahodili, někdy různé zabušení basy, tu a tam divý smích, vše to ozývalo se v zmatené směsici, jak již bývalo, strojili se zpěvačky a hudebníci na produci. V orchestru před svým stojánkem stál regenschori Podhájský. V levici držel modrý šátek, v pravé tiskl mezi palec a ukazováček vonný šumpeček. Jímž se občas šouploval. Krátký kréek napínaje hleděl na vysoké jeviště, kde v pozadí zpěvačky a zpěvačky, byli seřadění. Byli to většinou synkové a dečky měšťské, samí ochotníci, jímž za ochotu vévoda velmi štědrě se odměňoval. Co dvě vévodské na zámku trátil, s něho téměř ani do města nesl, jsou na hofe jak nálež hostění, jakoby ke dvoru patřili. Město to bylo ve shoru několik aktrů, kteří pro drama byli angažováni, ale ve zpěvu zběhlí sotie, nyní vypomáhali.

"Josífku," zvolal Podhájský, "na slovíčko!"

Od prvního oddělil se tenorista a pospěšil k panu učitelovi, Josefku, který podhájský Josífku a ruku jeho "pane Josífku" líkali, řekl to onen mladík, jenž o třech králech nešťastným pádem svým pana principála do úzkých přivedl. Byl stihlého, slabého těla s porůžně přilíhajícího nosu. Obličej nětebakého mladence jevil nímrucho ducha a doberého srdce.

Na jeho zavolání hnedlička přiběhl s sestoupiť po schůdkách, k jevišti připravovaných, šel za principálem do koutku.

"Ze šitě jednou Mařence vka-mu, aby testy doberý pozor měla."

Josífka ochotně pokymul odběhl zase nahoru.

Při sl. obličej svůj nos, palec a ukazováček novým opatří náhojem od zálohy. Z pozorování jeho vřich jej vévodský kapelník, jenž předešlý, s tím se dal do hovoru, znal Podhájského a věděl si ho velmi doberého hudebníka

Josífek po chvíli teprve odváživ se, k děvčátkům se přiběhl a vážně promluvil: "Panno Mařenko, mám vám něco vyřídit."

"Posloucheň, pane Josífku."

Děvčata dala se do smíchu. "Jen se tak nedělejte! Vášk ný vime! Před námi ti pan Josífek nie nepoví. Vidíte, takové tajemství není pro každého."

Josífek se zapálil. "Je to vzkaz od pantáty —" vymlouval.

Když řekl vzkaz, pokrývala hlavou.

"Vášk já na to nezapomněla."

V tom hlomoz na jevišti začal hlasitěji, na schůdkách a na prknech zavrazly četné kroky. Jedna z dívek přiskočívá, za suk-ně jí zatáhla.

"Už je tu — už je tu!"

Mařenka odtrhnuvši se, ihned vyběhla na jeviště. Právě přibly dvě sólistky zpěvačky a čtyři zpěvačky, mezi nimi Arnoldi.

Oči všech, vlastně oči děvčat, utkvěly na tomto slíbeném mladíku, jenž dvorně známé kol pozdravoval. Podčítatel viděl, jak i Mařenka jen na toho zívne pohlíží, ba pozoroval, že mnohem dychtívější a pozornější, než všechny ostatní. Zamrzel ho to. Což nemá na jednom podivání dost? Jak o něm uslyšela, ihned odskočila a teď — oči na něm nechati může! Mrzut odešel k tenorům.

Kapelník zaklepal a každý se na své místo postavil. Hudebníci chopili se nástrojů, zpěvačky vystoupily za kulisy. Josífka skupina byla na levo, na pravo stály zpěvačky a mezi nimi Mařenka, a tam za děvčaty — Arnoldi! Zdá se, že připo hledi na Mařenku. "Proč právě tam zasedl? Proč se tam postavil?" ptal se v duchu Josífek. Neslyšel, co kol druhové hovořili, nevěděl si ničeho, a hleděl jen o-přene v pravo, když Mařenka stála a za ní — ten Talián! A orchestr spustil, hudba hrála, zpěvačky zpívaly, sbory vystupovali a tužiny se. Časem kapelníkova taktovka zatukala a rázem všecko ztichlo. Tu vytkl, co kde chyběného, a poškozené místo opakováno a tak dlouho studováno, až to šlo "jako z vody", jak pan regenschori podotekl.

Když dnes na zkonšku se strojil, zavolal si Mařenku a pravil: "Holka, dej o zkonšce dobrý pozor! Tuhle jsem mluvil s tím Taliánem a jeho podoba mi pořad v hlavě leží. Zdálo se mi dosud, že někomu je tuze podoben, až mě napadlo — že tomu — eh — Bendovi," a jméno to vyslovuje, cítil uvnitř odpor.

Ušitelka to zaslechla?

"Co vám to naplat? Třeba mu z oka vypadl, nemáte-li ptáčka samého. Mařenko, už jsem se chtěla několikrát ptát, sebovala-liš ten balíček, co po něm v pokojíčku zůstal?"

Decra přisvědčila.

Při zkonšce potom hrál Podhájský s citem a ohněm, až v tváři zjeřeval. Malých pauz užil k tomu, aby šumpečkem se občerstvil. Na jevišti téměř ani se nepodíval; ale když tam velké tenorové solo zazvučelo, tu jím to trlo. Ohlédl se po zpěváku — Talián!

Ale i dečka učitelova zapomněla na svůj úkol. Jakmile byl prve Arnoldi vystoupil, bedlivě si ho všimla, jak dalece možná bylo, a hledala podobnost — vzrůst, podoba — ale Benda tenkrát byl vosa-tý a všecek postupný — ten tu jako z havinky — podivno, ale když začal zpívat, zapomněla na všecko pozorování a nadšená jsou, zírala naň tak, jako všichni ostatní.

Arnoldi hrál a zpíval tak nenuceně a krásně! Časem mrl v pravo, k malé loži. Tam vsak bylo sero, záslony jako vyřezávané — ale když velkou svou arji zpíval, tu pohledla se záslona a průlinou sklo se zablesklo.

Kapelník ani jednou nezafukal, nýbrž spokojeně hlavou pokrýje, obracel listy partitury a taktovkou mával. Druhé jednání skončeno. Arnoldi odešel do přílehlé jišy, kde podával vévodský služebník občerstvení.

"Sklenici vína!" poručil zpěvák. Ale než nápoj k ústům přilnul, oznamoval jím lokaj, že Josef Vysost paní vévodkyně děl poručet, aby pan Arnoldi, že malé lože se dostavil. Ihned sklenici postavil, spěchal vypílnit nejvyšší vůli. Kráek jeho tlumil bohatý, ač do lože rozloženy koberec. Vstoupiv, hluboce se ukláněl a stannil nedaleko vedle.

Utírně a příjemné místečko v tajemném a vášněm záře. Věvod-

kně odpočívala na pohovec, v bohatý, pohodlný šat domácí jsouc oděna.

"Přistupte," pravila vřidným, měkkým hlasem. "Chci vám své uznání vysloviti. Zpívali jste tu arji překrásně. Jsem nadšena." Zpěvák, uznáním tímto, jak se zdálo, nanejvíš oblažen, znova se uklonil.

"Pochyboval jsem atále o sobě, ale co naše Vysost tak milostivě ráčila můj zjev uznati, nabývám důvěry, a vynasnažím se, abych byl dokonalejším."

Vévodkyně pronesla ještě několik otázek divadla se týkajících, ale za řeči se na okamžik odmlčela, hlas její byl jaksi zamíhlý a jako-by se chvěl.

Arnoldi si dobře toho všiml, že její oči se blyštěly leskem, v němž všechné plně. Podala mu ruku. On jakoby dobrotivostí a laskavostí unesen a přemožen, sklíel na kole-no a přitiskl všece rty na knižaté, zarůžovělé její prsty.

"Co pozorují — planoucí květ?" pravila usmívajíc se, jakoby teď teprve květu toho se všimla.

"Můj talisman, Vysosti —"

"Snad od nějaké princezny z jeviště?"

"Ó nikoliv, od lesní víly."

"Toť tajuplné —" Usmála se, zpytavě naň hledíc.

"I pro mne tajuplné, opravdivé tajemství, Vysosti."

"Tajemná historie. Můžete ji povědět?"

"Dnes o polednách zdřiml jsem v háji za velkým stromofadim. I zdálo se mi, že zjevila se mi v lese nějaká zvěst, krásná bohyň. Šel spanilostí její zámčen sklíel jsem na kolena a vztáhl po ní toužebně ruce. Ale tu jsem se probudil. Na prsou mých ležel tento rudý mák. To jest to tajemství. Vysosti. Kdo mi ho položil na prsa? Ale upomíná mne na krásnou bohyň a mám ho za svůj talisman. Zdá se mi opravdivé, že jest —"

"Již zavd —"

"I zavdly zůstane talismanem."

"Věru toť záhadné. Nezbývá, než po háji hledat a onu vílu volati —" pravila usmívajíc se vévodkyně.

Pak pokymula.

Na jevišti právě zazvuchel zvonec, oblašťující, že odpčinek minul. Arnoldi byl propuštěn.

Vévodkyně opřela hlavu o měkký čeloun. Záslonou již nepohmula. Dumala. Spalí-li bídli?

Usmála se. Buď, jak buď. Jest obratný, má ducha — a — krásný —

Zamyšlena odehřela do svých pokojů.

"Vzplanula jako rudý mák, vzplanula — hoří —" myslil v duchu Arnoldi, na jeviště se ubíraje. Byl všecek spokojen a vesel.

Okolo sedmé hodiny zkonška skončena. Zpěvačky, zpěvačky a hudebníci se rozešli. Na dvoře se zastavil ještě na chvíli Podhájský s kapelníkem.

"Račte dovolit, pane kapelníku. Jest ten pan Arnoldi opravdu Talián?"

"Ovšem že. Tak zpívat a zároveň hrátí jenom Vlach dovede. Proč se vám nepodobá?"

"I já jen tak — ale umí česky."

"Umí a celkem dost doberě. Zdržuje se po delší dobu v Čechách."

"A kde, račte dovoliti, dříve byl?"

"U vévody jest teprve dva měsíce. Před tím byl, trvám, členem vlašské společnosti v Praze."

Rozloučili se.

Josífek stál opodál, zíraje upřeně ke dvěřím, jímž veselé choristky vřeházely. Mezi nimi objevil se, jako vlk v stádu připadl učitel-skému mladenci, Arnoldi, jenž s nimi háškoval. Teď pěkně pozdravil poručí se všem.

Mařenka vředě, přiběhla se k svému oti a Josífek přidal se k nim. Prošedě branou zvolna stoupali dohla do města.

"Co myslíš tedy, Mařenko, jak s tím Arnoldim?" zeptal se náhle učitel.

"Vím-li jsem si. Opravdu jest mu podoben."

"Vida — také —"

"Jen že tenhle je hezčí —" s tu se zlehynka zabřevnala. Rychle pak dodala: "Ale sdá se mi, že tenhle lip zpívá."

"Že je v hezčí skupině, ovšem, ale to solo třikrátové by lípe ne-zaspíval, než ten dareba Škoda toho hlasu!"

"A pak je Arnoldi s Italu."

"To je to, kapelník také povídal. Ale ta podoba a ten hlas — ten hlas mi dosud v uších zív —"

Regenschori zavřel hlavou.

Byl direktora Vrány byl o třech pokojích. Předstíral věhazelo se do jeho pracovny, odkud dvěře vedly do dvou ostatních, z nichž prostřední měl také zvláštní vchod. Pan vřehní byl starý mladence a nedbal tak mnoho o parádu v příbytku.

"Ze všeho jeho almar a z celého nářadí nejvíce by se mně líbila jeho železem pobitá kasa," říkával dráb a direktorský služba Hafárek, kterýžto nápad se mu velice líbil.

Onoho odpoledne, kdy Hlasivce, přes Kramoinu se ubíral, kdy na zámku se právě zkonška odbývala, seděl direktor ve svém pokoji. Byl důsn mrzut. Na mysli ležal na pořad Arnoldi, který jej tak nemilý překvapil. Upomenuť jej na doby, na které nerad vzpomínal. Upomenuť, a — svědkem byl něčeho, co by Vrána rád, a zvláště nyní, návštěvy utajil.

Býval před lety důstojníkem, "Vystoupiv" ze služby, žil soukromě v Praze jako "setník na odpočinku."

Z počátku všelijak se protloukal, a byl by trpké nouze zakukil, kdyby jej sestřenice jeho nebyla podporovala. Paní Marta Scheibová byla vřava vdova po vyšším státním úředníku, žena přísná a mrzutá, kteráž bezdětná jsouc také mladě, jako sirotka, Elišky, daleké své přítelzně se ujala. Přijala ji za svou. Na tyto doby Vrána nerad vzpomínal, a Arnoldi jej na ně dnes tak neočekávaně připomenul. Co chce ten aktér? Vřava chodivši kdys v Praze do jisté krémy, kdež se hazardní hry hrávaly. Znal všechny doberě, už z vojenského života: basetu, strašáka, laneknehta, trentakurantu, kostky, banko, "pod hromádky", kasadiceci atd. a znal také určitá lsova "od kteréhož tak přísného patentního vyměření an, vyšká ani nižší militární osoby, jsouce ony obyčejně při vysokých hrách interestirovány vyjmuté míti nerážíme —"

Nieméně bylo "pan hejtmanu", když jiných prostředků nebylo, třeba něco si "přivydělati."

Jak, Arnoldi věděl.

Pak působením své sestřenice získal sobě konečně protekci a dostal se za úředníka k vévodovi Kuronskému na panství Zaháňské, kdež po tři léta sloužil. Úřad svůj přesně vykonával i přísným byl. Když pak místo vřehního na Náchodě se uprázdnilo, obdržel je,

podporován jsa opět přímluvou a protekci. Nyni byl pánem.

Vrána byl příným, "starý kaprál" přezdíval mu stranou dráb Hafárek.

Vévoda za vladání Vránova bral větší roční důchod. S tím byl spokojen —

Venku zaklepano na dvěře.

"Dále," zabučel, a do pokoje vstoupil dráb i posluha Hafárek.

Vřehní, spatřiv jen služebníka, zamračil se, ale hned šklubo to jeho obočím, až četní kůže všecka zvráskovatěla.

"Co klepeš? Vida, myslím, že nějaký milostpán. Zaklepal si jako nějaký zvěšený žlověk: což nevíš, že se sluhoři patří, aby neklepal?"

Hafárek stál vzpřímeně jako voják před důstojníkem, ani nehlesna.

"Co neseš?"

"Venku čeká Gruen, žid, prosí, že by rád s milostpánem mluvil."

"Dnes už nemohu, aby přišel zejtra odpoledne."

Sluha odešel a vřehní usednuv něco zapisoval.

Neminulo ani čtvrt hodiny, dvěfe se opět otevřely a zase Hafárek vstoupil. Stannu po vojánsku, čekal. Ale když pán, v práci jsa zabrán, ani se neobracoel, odvážil se zakuslati.

"Poslušně prosím —"

Direktor na rychle se obrátil.

"Tys to — ty — jako lupič, jaklo zloděj se tiše krađe! Což nemůžeš zaklepat ty —"

"Poslušně prosím, ráčila..."

"Poručíme, abys po druhé slušně zaklepal. Co je?"

"Venku je nějaká zebračka a dětmi, je to žena Vohornikova, co jame ho dnes do chládku dali —"

"Co chce?"

"Nafiká a pláče, a že milostpána —"

"Nevíš, co dělat?"

"Však jsem ji už jednou vystrčil —"

"Tedy vystrčí ji po druhé a naposled. Je vévoda doma?"

"Dosed nepřijel, milostpane."

"Jdi a více mně sem nechoď, tu není kancelář, rozumíš?"

Vřehní již neusedl, ale přecházel po pokoji.

V třetím pokoji trvala direktorova dámská společnost, sestřenice Marta Scheibová a Eliška.

Když Scheibová na jeho pozvání přijela na Náchod, aby mu vedla domácnost, byl direktor Eliškou nemálo překvapen.

Pokračování.

Dobré pivo jest lék

Plzeňské pivo v láhvích z pivovaru

FREMONT BRW'G CO.

FREMONT, NEB.

Jest vařeno z nejlepšího sladu a z českého chmele. Toto pivo obsahuje pouze tři procenta líhu a proto jest všeobecně oblíbené a doporučeno lékaři. Pakli se chcete posílit objednejte si je!

HOTEL PRAGUE

ČESKÝ HOSTINEC U MĚSTA PRAHY

na rohu 13. a William ul., Omaha.

Čistě a pohodlně zařízené pokoje pro cestující, opatřené úplně novým nábytkem a elektrickým světlem, jakož i výborná česká strava a vzorná obsluha. V hostinci obdržíte výtečný Storzův ležák, nejlepší druhy vín a likérů a nejjetnější doutníky.

Krajané, zavítáte-li do Omahy návštěvou, ubytujte se v botou Praha a ušetříte nejen peněz, ale zbytek se všelijakých nesáz.

O hojnou přízež krajanů žádá

TEL. A 1814. 25tf. JOSEF MARUŠÁK.

SEVERO-NĚMECKÝ LLOYD

Pravidelná poštovní a paroplavební doprava

z Baltimore do Brémen

plimo po nových dvoukabinových poštovních parnicích od 7,500 do 10,000 tun s nosností:

Rhein, Main, Neck ar, Cassel, Breslau, Koeln, Hannover, Frankfurt, Brandenburg, Chemnitz.

II. kajuta z Baltimore do Bremen od \$40.00 nahoru

Tyto parníky mají pouze jednu třídu kajutní, jež označena jest jako II. kajuta.

Vře jmenované parníky jsou vřeh odně nové, vřetelně obdřevané a salony nádherné, pokoje kajutní se palubě. Elektrické světlení ve všech prostorách. Další správy podává se generální jednotě.

A. SCHUMACHER & CO., No. 7 S. Gay St., Baltimore, Md. H. CLAUSENIUS & CO., 95 Dowtown Str., Chicago, Ill.

aneb jejich skatupoi s zemi